

Sneller dan het licht

La velocidad de la luz

Javier Cercas

Javier Cercas (geboren in 1962 in Ibahernando, Cáceres) gaf in meer dan één interview aan dat hij niet kan leven zonder schrijven. Een overhaast schrijver is hij echter niet bepaald. Na de publicatie in 2001 van zijn aangrijpende roman over de Spaanse Burgeroorlog, *Soldados de Salamina*, moest zijn gretige lezerspubliek vier jaar wachten op *La velocidad de la luz*. De verwachtingen waren hooggespannen en werden niet beschaamd: ook deze beknopte roman wordt door de lezers hogelijk gewaardeerd. Zijn meest recente werk verscheen begin 2009, weer vier jaar later: *Anatomía de un instante*, een essayistisch werk dat handelt over de mislukte staatsgreep in Spanje op 23 februari 1981. Voor deze indrukwekkende analyse ontving Cercas de Premio Nacional de Narrativa 2010.

Van geestverwanten als Quim Monzó en Sergi Pàmies vertaalde Cercas werken uit het Catalaans in het Castiliaans. Reeds vanaf 1989 is hij als docent Spaanse literatuur verbonden aan de universiteit van Gerona, de twee jaren daarvoor aan de universiteit van Illinois in Urbana, VS. In Urbana raakte hij bevriend met en gefascineerd door een Vietnam-veteraan. Diens pogingen om zijn oorlogsverleden te verwerken vormen de hoofdlijn van *Sneller dan het licht*.

In deze roman wordt op indringende wijze beschreven hoe een mens in zeer extreme omstandigheden kan veranderen in een monster, maar daar vervolgens zijn leven lang door gekweld wordt. Het motto bij het boek, een gedeelte van een gedicht van de Oostenrijkse schrijfster Ingeborg Bachmann, geeft de essentie goed weer: 'de wond, toegebracht door het kwaad, wil maar niet genezen.' De oudstrijder Rodney Falk doet er jarenlang het zwijgen toe over de periode die hij in Vietnam meemaakte en over zijn eigen acties daar. Af en toe verdwijnt hij voor enige tijd zonder bericht achter te laten. De ik-figuur, een universitair docent in wie de lezer autobiografische elementen kan herkennen, gaat bezorgd poolshoogte nemen bij de vader van Rodney en krijgt enig zicht op het familieverleden. Vijftien jaar later wordt hij zelf, na een langdurige periode van kwellingen en tobberij, een gevierd schrijver. Dan spiegelt hij zijn eigen ervaringen aan die van Rodney, vereenzelvigt zich zelfs met zijn oude vriend. Nog eenmaal ontmoeten beide mannen elkaar, ditmaal in Madrid. Als de verteller tenslotte nogmaals probeert Rodney te bereiken, blijkt dat deze de last niet langer heeft kunnen dragen.

Javier Cercas weet de ontmenselijking en gewetensconflicten geloofwaardig neer te zetten. Niet rechtvaardiging, maar het begrijpen van de menselijke natuur is hier zijn thema. Het verhaal van de ik-figuur en diens vérgaande vereenzelviging met de oorlogsveteraan steken daar helaas enigszins geforceerd bij af. In zijn ijdelheid laat de hoofdfiguur zich lange tijd door zijn succes meeslepen, totdat een vreselijke tragedie in zijn persoonlijke leven hem wakker schudt. De teneur van het verhaal is: in oorlogstijd is het duidelijk waar de hel is, maar in feite kan de hel zich overal bevinden.

Spaanse uitgave:

Tusquets Editores
ISBN 84-8310-298-6,
2005

Nederlandse vertaling:

Adri Boon
Uitgeverij De Geus
ISBN 90-445-0745-4,
2006
254 pagina's

Deze gevoelige en intelligente roman is in vele talen vertaald. In het Nederlands is de vertaling verheugend nauwgezet, met goedgetroffen woordkeus en evenals het origineel in fraaie, vloeiende zinnen. De onontkoombaarheid van het kwaad is zeer overtuigend geformuleerd. De vertaler van de werken van Javier Cercas, Adri Boon, is dan ook een gerenommeerd vertaler van Spaanse en Latijns-Amerikaanse literatuur, met een lange staat van dienst. Het wachten is nu op zijn vertaling van Cercas' nieuwste boek.

Heleen Peeters, 1 december 2009